

Botló Andrea

jogballgató (PTE ÁJK), az ÓNSz Bűnügyi Tagozatának tagja

A korrupció helyzete és büntetőjogi szabályozása Magyarországon

I. Bevezetés

A tanulmányom témája a korrupció, amiről bátran állíthatom, hogy egyidős az emberiséggel. Mindig is volt és mindig is lesz, véleményem szerint az ember természetéből adódóan túlzottan utópisztikus lenne azt gondolni, hogy egyszer majd csak eltűnik. Egy nagyon összetett, nehezen megfogható jelenséggel állunk szemben, amely az élet minden területén jelen van, előbb-utóbb, valamilyen formában mindannyian találkozunk vele. Hazánkban is számos formája ismert, jelen van az egészségügyben, az oktatásban, a közigazgatásban, a politika világában, a vállalatok működésében, és a sort a végtelenségig lehetne folytatni.¹ A korrupció elleni hatásos fellépés, akár a prevenció, akár a represszió eszközeit alkalmazva elengedhetetlen a demokrácia, a jogállam megfelelő működésének biztosításához. A dolgozatomban bemutatom a korrupció fogalmát, jellemzőit, mérésének módjait, a Magyarországon hatályos és az ezt megelőző büntetőjogi szabályozását, illetve a korrupció ellen folytatott harc egyéb eszközeit.

II. Mi a korrupció?

A kérdést számtalanszor feltette már számtalan ember, egyértelmű, mindenki által elfogadott válasz azonban még nem született. Már gyermekkorunktól kezdve, öntudatlanul is érezzük, hogy mit jelent, hogy mi számít annak, konkrét eseteket tekintve pontosan felismerjük a jelenséget, mégsem tudunk általános ismérveket felsorakoztatni, amelynek számos oka van.²

Alapvetően kétféle korrupció-fogalmat különböztethetünk meg: politikai jellegűeket és büntetőjogiakat. A büntetőjogi fogalmak országonként eltérőek, nemzet-specifikusak, míg a politikai jellegű meghatározások a korrupciót általánosabban próbálják magyarázni, ezeket használja a kriminológia is.³

Hankiss Elemér szerint „a korrupció olyan aktus, amelynek során a javak társadalmilag rögzített elosztásrendjét egy, az elosztásért felelős személy valaki javára megsérti, s ezért a

---

¹ *Inzelt Éva*: A társadalmi berendezkedés és a korrupció.

http://epa.oszk.hu/02600/02687/00001/pdf/EPA02687_jogi_tanulmanyok_2010_01_415-428.pdf (2020.04.23.)

² *Fenyvesi Éva - Kurgyis Zsuzsanna*: Mindennapi korrupció – avagy hogyan gondolkodnak a fiatalok a korrupcióról? AGORA 2014/11.sz. 21-23. o.

³ *Báger Gusztáv*: Korrupció. I.1. fejezet. MeRSZ – Akadémiai Kiadó. https://mersz.hu/hivatkozas/dj169k_4#dj169k_4 (2020.04.15.)

kedvezményezettől valamilyen ellenszolgáltatást kap vagy legalábbis vár cserébe”⁴, vagyis a korrupció nem más, mint „a javak társadalmi elosztásának torzulása”.⁵

Hasonlóan vélekedik Jávor István és Jancsics Dávid is. Meghatározásuk szerint „korrupciónak nevezzük az egyéni, csoport- vagy szervezeti érdekek olyan követését, amelynek az eredménye a formálisan elosztott szervezeti erőforrások informális vagy illegális reallokációja.”⁶

Gombár Csaba negatívan határozza meg a jelenséget, amely mindig mindenhol jelen van. Véleménye szerint „...a korrupció politikai természetű jelenség, s a valamiként politikailag mindig formált társadalomban, mint közérdeknek, közjónak az ellentettje mindig és mindenhol föllelhető. Ennek megfelelően a korrupció nem köthető valamely történelmi korszakhoz, sajátos kultúrához vagy valamilyen konkrét uralmi szerkezethez. Ezért aztán az a ma elterjedt felületes vélekedés, hogy a demokrácia maga a korrupció melegágya, nem több mint szűkeszűség”.⁷

Nemzetközi szinten kiemelendő a *Transparency International* fogalomhasználata, amely szerint a korrupció a rábízott hatalommal való visszaélés személyes nyereség elérése céljából. Attól függően, hogy mekkora pénzüsszeg veszik el és melyik szektorban fordul elő, megkülönböztethetünk nagy mértékű, kismértékű (másnéven mindennapi), illetve politikai korrupciót.⁸

Világszerte ismert Joseph S. Nye, amerikai politológus meghatározása, mely szerint a korrupció összetevői a következők: a közszereplő hivatali kötelezettségeitől eltérő magatartás, mégpedig magánjellegű (család, zárt csoport számára) anyagi vagy státuszbeli előnyök megszerzése érdekében. Ebbe beletartozik: a megvesztegetés és a nepotizmus, de nem tartozik bele az erkölcsi normákkal összeegyeztethetetlen viselkedés.⁹

III. A korrupció hazai megítélése

Magyarország a történelem során számtalanszor állt idegen befolyás alatt. A török megszállás, a Habsburg uralom, a német befolyás, majd az azt követő szovjet típusú, államszocialista rendszer egy sajátos hozzáállást alakított ki az emberekben. Az intézmények az idegen uralmat képviselték, ezért kialakult az a nézet, amely az állam becsapását és megkárosítását (ezzel együtt a korrupciót) nem elítélendő magatartásnak, hanem hazafias tettnek minősítette.¹⁰

⁴ Hankiss Elemér: Társadalmi csapdák – Diagnózisok. (Gyorsuló idő). Magvető Kiadó, Budapest 1983. Idézi: Báger: i.m. I.1. fejezet

⁵ Uo.

⁶ Jávor István: Szervezeti hatalmi struktúrák – korrupciós rendszerek. Szociológiai Szemle. 2015/1.sz. 11. o.

⁷ Gombár Csaba: A korrupció, mint közrössz. In: Írások a korrupcióról (szerk. Gombár Csaba). Helikon-Korridor, Budapest 1998. 72. o.

⁸ Transparency International. What is corruption? <https://www.transparency.org/what-is-corruption#define> (2020.04.29.)

⁹ Joseph S. Nye: Corruption and Political Development. American Political Science Review. 1967/2.sz. 419. o.

¹⁰ Burai Petra: „Muszáj jobbnak lenni” Kiutak a korrupcióból. In: Hegyemenet - Társadalmi és politikai kihívások Magyarországon (szerk. Jakab András – Urbán László). Osiris Kiadó, Budapest 2017. 310. o.

A szocializmus időszakában a fekete- és a szürkegazdaság virágzott, a hiánygazdaságnak köszönhetően. De mit is jelentett ez? Kevés árucikk volt, amihez gyakran a hozzáférés rendkívül korlátozottnak, nehézkesnek bizonyult. A gazdaságban az eladók piaca dominált, ők határozták meg a feltételeket, ami annyit tesz, hogy a korrupció a vevőtől az eladó felé irányult.¹¹ Erre kiváló példa a széles körben ismert, ún. pult alóli vétel gyakorlata. A hiánygazdálkodás következtében hiánycikknek számító áruhoz az juthatott hozzá, akit az eladó méltónak talált. Ebben az esetben ezek a termékek ki sem kerültek a polcokra, eladásuk nyílt titokként, a pult alól történt.¹² A karrierépítést tekintve számtalanszor előfordult, hogy a szocialista összeköttetések többet számítottak, mint a tudás, akár egy egyetemi felvételit, akár egy munka megszerzését illetően, de az egész társadalom életét áthatotta a tudat, hogy bizonyos elvtársakkal „megéri jónban lenni”. A tanácsrendszer működése idején elterjedt volt a gyorsító pénz is. A politikai korrupció egy sajátos változata alakult ki, amelyben a hatalmon lévők nem egy választásra, egy konkrét cél megvalósítása érdekében nyerték meg maguknak az embereket, hanem szigorúan és tartósan. A Párt tagjai, és a Párthoz közelállóak számos kedvezményben részesültek, ilyen különleges juttatás volt pl. a személygépkocsi- és lakáskiutalás, a kedvezményes üdülés, a lakás kedvezményes megvásárlásának felajánlása. A borra való adásának gyakorlata átalakult, előfordult, hogy egy munkás azt is csak felár ellenében végezte el, ami egyébként munkaköri kötelezettségei között szerepelt. Az egészségügyben a hálapénz funkciója megváltozott: már nem a felgyógyulás utáni ajándékként, hanem szinte kötelező tarifaként adták, amit az egészségügyi dolgozók ráutaló magatartással követeltek is a szolgáltatásért cserébe.¹³

Az ebben az időszakban kialakult gondolkodásmód mai napig elterjedt hazánkban, nemcsak az idősebb generációk, hanem a fiatalok körében is. A *Transparency International* 2016-os adatai alapján a 18-29 éves fiatalok közül 100-ból 80 úgy gondolja, hogy a korrupció súlyos probléma Magyarországon. A megkérdezett fiatalok szerint a politikai életben van jelen a legnagyobb mértékben korrupció, 54%-uk pedig rendelkezik közvetlen korrupciós tapasztalattal. A fiatalok több, mint kétharmada szerint nagyobb eséllyel boldogul az életben az, aki nem riad vissza a korrupciós ügyletektől. Mindezek ellenére mindenképpen bizakodásra ad okot, hogy a megkérdezettek 84%-a gondolja úgy, hogy nem szabad beletörődni a korrupcióba, kétharmaduk még feljelentést is hajlandó lenne tenni, ha visszaéléseket tapasztalna.¹⁴ A szociológiai kutatások szerint a mai magyar társadalomra is a bizalomhiány és a zárt gondolkodásmód jellemző. Az emberek nem bíznak sem

¹¹ *Valuch Tibor: Magyarország társadalomtörténete a XX. század második felében.* Osiris Kiadó, Budapest 2001. 272-275. o.

¹² *György Ernő: A vállalati magatartásnak, gazdasági versenynek a dolgozókkal kapcsolatos vonatkozásai.* Jogtudományi Közöny 1973/4.sz. 200. o.

¹³ *Petschnig Mária Zita: Rendszerváltás a korrupcióban.* Korunk 1993/7.sz. 13-15. o.

¹⁴ *Transparency International Magyarország. Korrupcióérzékelés és médiahasználat a fiatalok körében.* <https://transparency.hu/tarsadalmi-programok/ifjusagikutatas/korrupcioerzekelesesmediahasznalat/> (2020.04.30.)

a politikusokban, sem a különböző intézményekben, még egymásban sem, ezért hajlamosabbak kreatív megoldásokhoz folyamodni. Érdekes azonban, hogy ugyan széles körben érzékelik, a magyarok többsége nem tartja magát korruptnak.¹⁵

IV. A korrupció mértéke Magyarországon

A korrupció mérésére ma már számos módszer áll rendelkezésre. Elsősorban a különböző nemzetközi szervezetek végeznek ilyen kutatásokat, amelyekben meghatározott szempontok alapján, gyakran közvéleménykutatások igénybevételével próbálják meghatározni, hogy a korrupció az egyes országokban milyen szinten, milyen területeken van jelen. A korrupció mértékének meghatározása alapvetően három módon történik: a kérdőíves interjúkon alapuló percepció vizsgálatok, a kérdőíves adatfelvétel alapján történő attitűdvizsgálatok, illetve olyan elemzések, amelyek objektív mutatókon alapulnak.¹⁶

Az egyik legismertebb percepció index a berlini központú *Transparency International*, amely 1995 óta végez méréseket.¹⁷ A vizsgálat során, amely összesen 180 országra terjed ki, a különböző vállalkozások értékelése alapján az egyes országokat 0-100 között pontozzák. Minél több pontot ér el egy ország, annál kisebb a korrupció jelenléte. A legfrissebb, 2019-es Korrupció Érzékelési Indexen (*Corruption Perceptions Index – CPI*) Magyarország a 70. helyen szerepel mindössze 44 ponttal, Romániával és Dél-Afrikával azonosan. A lista élén Dánia és Új-Zéland áll, 87 ponttal, a második helyet Finnország (86 pont), a harmadik helyet pedig Svájc (85 pont) szerezte meg. Az utolsó helyen Szomália található, mindösszesen 9 ponttal. Ezekből az adatokból jól látható, hogy Magyarország nemzetközi szinten közepesen korruptnak tekinthető, de az Európai Unió országai között a második legkorruptabb ország, Romániával együtt.¹⁸

Kérdőíves adatfelvételeken alapuló attitűdméréseket végez az Eurobarometer-kutatás, a *World Values Survey* és a *European Social Survey*. A kérdések általában a különböző tranzakciókra vonatkoznak, amelyek alapján azok korrupciós fokát próbálják megítélni.¹⁹

Az objektív adatokon alapuló mérések megfigyeléseken alapulnak, amelyek a korrupt tranzakciókra, illetve azok bekövetkezéséhez kedvező feltételek fennállására vonatkoznak. A korrupt tranzakciók bekövetkezéséhez, illetve azok megjelenéséhez kedvező feltételek fennállásához kapcsolódó megfigyelések az objektív adatokon alapuló mérések alapja. Ide

¹⁵ *Burai*: i.m. 310-315. o.

¹⁶ Tóth István János - Hajdu Miklós: A korrupció mérési lehetőségei – lehetséges objektív indikátorok bemutatása egy magyar példa alapján. MeRSZ – Akadémiai Kiadó. https://mersz.hu/hivatkozas/matud_f5291#matud_f5291 (2020.04.22.)

¹⁷ Uo.

¹⁸ Transparency International Magyarország. CPI 2019. <https://transparency.hu/adatok-a-korruptiorol/korruptio-erzekelesi-index/cpi-2019/> (2020.04.22.)

¹⁹ Tóth - Hajdu: i.m.

sorolhatók például a kikötői hivatalnokok megvesztegetésének megfigyelése és a közbeszerzések során felmerülő korrupciós kockázatok vizsgálata.²⁰

Fontos megemlíteni a *Freedom House* éves jelentését, amely 1973 óta készít felméréseket arról, hogy az egyes országokban mennyire érvényesülnek a jogállamiság és a demokrácia elvei, valamint a különböző szabadságjogok. A felmérés 210 országra, illetve területre terjed ki. Az állampolgárok véleménye, a médiában megjelent cikkek, a különböző szervezetek és kormányok vizsgálata alapján az országokat 0-100 között pontozzák. A politikai jogok területén 40 pontot, a civil szabadságokat tekintve 60 pontot lehet elérni. Minél magasabb pontszámot ér el egy ország, annál demokratikusabb. A pontszámok alapján az országokat három kategóriába sorolják: szabad, részben szabad, illetve nem szabad.²¹ A 2020-as felmérésből kitűnik, hogy a demokrácia mértéke globálisan csökkenő tendenciát mutat.²² A maximális, azaz 100 pontot érte el Finnország, Svédország és Norvégia, 99 pontot kapott Hollandia, 98 pontot szerzett Uruguay, Luxemburg, illetve Kanada. Ezek az országok értékelhetők a legdemokratikusabbnak. A legkevésbé demokratikus: Szíria (0 pont), Tibet (1 pont), Eritrea, Dél-Szudán és Türkmenisztán (2 pont). Magyarország összesen 70 pontot (politikai jogok: 27 pont, civil szabadságok: 43 pont) ért el, ezzel a részben demokratikus besorolást nyerte el.²³

Természetesen a mérések kapcsán fontos megjegyeznünk, hogy pontosságuk, a valósággal való megegyezésük különböző problémákat vethet fel. Gondolok például a kibocsátó szervezet függetlenségére, a módszertan és az adatforrások transzparenciájára, a kérdőívek interpretációjára, illetve a rangsor kialakításának rendszerességére, továbbá a kialakításának módjára. Pontos képet a kriminálstatisztikák vizsgálata sem ad, hiszen a korrupciónak nagyon magas a látenciája, a regisztrált bűncselekmények száma jóval alacsonyabb, mint a tényleges bűncselekményeké. Ezek alapján kijelenthetjük, hogy a legpontosabban akkor tudunk tájékozódni a korrupció mértékének tényleges helyzetéről, ha a különböző statisztikákat, méréseket együttesen, egymással összevetve szemléljük.²⁴

V. A korrupció büntetőjogi szabályozásának története

A korrupciós cselekmények büntetőjogi szabályozása Magyarországon a kezdetektől fogva, már Szent István dekrétumaiban is megjelenik, aki a hivatali vesztegetést büntetni rendelte. Így tettek az őt követő uralkodók is. Werbőczy István Tripartituma igaz, hogy csak elvétve, de szintén

²⁰ Tóth - Hajdu: i.m.

²¹ Freedom in the World 2020 Research Methodology. Freedom House.

<https://freedomhouse.org/reports/freedom-world/freedom-world-research-methodology> (2020.04.30.)

²² Sarah Repucci: A leaderless struggle for democracy. Freedom House. <https://freedomhouse.org/report/freedom-world/2020/leaderless-struggle-democracy> (2020.04.30.)

²³ <https://freedomhouse.org/countries/freedom-world/scores> (2020.04.30.)

²⁴ Fenyvesi Éva: A korrupció mérhetősége. Multidiszciplináris kihívások, sokszínű válaszok. 2014/1.sz. 22-25. o.

szabályozta a korrupciót. Ezekről a szabályozásokról kijelenthető, hogy nem bizonyultak túlzottan effektívnek.²⁵

V.1. A Csemegi-kódex

Az első átfogó szabályozást első Büntető Törvénykönyvünk, a Csemegi Károly által alkotott a magyar büntető törvénykönyv a büntettekéről és vétségekről szóló 1878. évi V. törvénycikk, ismertebb nevén a Csemegi-kódex tartalmazta. Az XLII. fejezetben, amely „A hivatali és ügyvédi büntettek és vétségek” címet viselte, foglalta össze a korrupciós bűncselekményeket. A hivatali bűncselekmények közös jellemzője volt, hogy csak közhivatalnokok követhették el őket, amelynek a fogalmát a Kódex szintén tartalmazta.²⁶ Ilyen hivatali deliktumok voltak: a hivatali sikkasztás, a megvesztegetés, a hivatali visszaélés, a hivatali hatalommal való visszaélés, a hivatali titoksértés és az ügyvédi bűncselekmények. A legnagyobb tárgyi súlyúnak a megvesztegetés minősült. A jogalkotó különbséget tett aktív, illetve passzív megvesztegetés között.²⁷

A passzív megvesztegetésről a törvénycikk az alábbi módon rendelkezett: „Azon közhivatalnok, a ki a hivatalnál fogva teljesítendő cselekményért vagy annak mulasztásáért ajándékot vagy jutalmat követel, elfogad, vagy az ez iránti ígéretet nem utasítja vissza, ha cselekménye vagy mulasztása nem járna hivatali kötelessége megszegésével: megvesztegetés vétsége miatt egy évig; ha pedig azzal járna: két évig terjedhető fogházzal büntetendő. Ugyanezen büntetések érik a közhivatalnokot azon esetben is, ha az ajándék vagy jutalom az ő beleegyezésével harmadik személynek adatott át vagy ígértetett.”²⁸

A megvesztegetés eszköze bármilyen természetű előny, ajándék vagy jutalom lehetett. Ez azonban nem vonatkozott a jogszabály által előírt díjakra, az önkéntesen adott jutalomra, vagy a csekély mértékű, szokásos ajándékokra. Fontos továbbá, hogy az ajándék követelésének, illetve elfogadásának a hivatali cselekményt megelőzően kellett történnie, és harmadik személy részére is történhetett. Az aktív vesztegető az a személy, aki a jutalmat vagy ajándékot megígéri, illetve adja, tehát bárki, akivel szemben nem áll fenn valamilyen beszámítást kizáró ok,²⁹ amelyeket a Kódex a VII. fejezetben határozott meg.³⁰

---

²⁵ Tóth Dávid: A korrupciós bűncselekmények szabályozásának története Magyarországon. HVG-ORAC. https://ujbtk.hu/dr-toth-david-a-korrupcios-buncselekmények-szabalyozasanak-tortenete-magyarorszagon/#_ftn13 (2020.04.22.)

²⁶ Uo.

²⁷ Kóhalmi László: Joghistoria villanások a magyar korrupció-büntetőjog történetéből. JURA. 2013/1.sz. 152. o. <http://real.mtak.hu/28295/1/JURA-2013-1-a%20magyar%20korrupcio%20C3%B3-b%20C3%BCntet%20C5%91jog%20C3%B6rt%20C3%A9nete.pdf> (2020.04.30.)

²⁸ A magyar büntető törvénykönyv a büntettekéről és vétségekről szóló 1878. évi V. törvénycikk 465. §

²⁹ Kóhalmi: Joghistoria villanások... 152. o.

³⁰ A magyar büntető törvénykönyv a büntettekéről és vétségekről szóló 1878. évi V. törvénycikk VII. Fejezet

V.2. Az 1961. évi V. törvény

A Magyar Népköztársaság Büntető Törvénykönyvéről szóló 1961. évi V. törvény (a továbbiakban: 1961. évi Btk.) kiemelt jelentőségű volt. A korrupciós bűncselekményeket az „Államigazgatás és az igazságszolgáltatás elleni bűntettek” címet viselő, XI. fejezetében sorolta fel a törvény. Ide tartozott kötelességszegésért jogtalan előny követelése (149. §), a jogtalan előny követelése, elfogadása (150. §), a hivatali vesztegetés (151. §) és a befolyással üzérkedés (153. §). Ide sorolható még a vesztegetés (235. §) is, amelyet a törvény a Népgazdaság elleni bűntettek között szabályozott, a VIII. fejezetben.³¹

A kódex ezeken a klasszikusnak számító bűncselekményeken kívül „A közbiztonság és a közrend elleni bűntettek” című XII. fejezetben szabályozta a sajtóbűntetteket (210-212. §.), illetve „A társadalmi tulajdon és személyek javai elleni bűntettek” című XVI. fejezetben a bitorlással kapcsolatos korrupciós cselekményeket (306. §. b)), amelyeket szintén a korrupciós bűncselekmények közé kell sorolnunk.³²

Fontos különbséget jelentett, hogy a közhivatalnok kifejezés kikerült a terminológiából, helyét a hivatalos személy megnevezés váltotta fel. A fogalom pontos meghatározásra került a 114. §-ban, az „Értelmező rendelkezések” között.³³ További újdonság volt az, hogy az 1961. évi Btk. a korrupciós bűncselekmények passzív elkövetőiként már nem csak a hivatalos személyeket (korábban: közhivatalnokokat) rendelte büntetni, vagyis különbséget tett hivatali és gazdasági korrupció között.³⁴

A törvényről kijelenthető, hogy megfelelt az adott kor gazdasági és társadalmi fejlettségének, azonban nem egységesen, egy helyen szabályozta a korrupciós bűncselekményeket, hanem szétszórtan, összesen négy különböző fejezetben.³⁵

V.3. Az 1978. évi IV. törvény

Ezt a problémát a Büntető Törvénykönyvről szóló 1978. évi IV. törvény, a régi Btk orvosolta. A korrupciós bűncselekményeket összefoglalóan, a XV. fejezet („Az államigazgatás, az igazságszolgáltatás és a közélet tisztasága elleni bűncselekmények”) VII. cím („A közélet tisztasága elleni bűncselekmények”) alatt tartalmazta a törvény.³⁶ A hivatali és a gazdasági korrupció éles szétválasztása megszűnt, a védett jogtárgyak köre, és ezáltal a passzív elkövetők köre bővült, az előny fogalma generalizálódott.³⁷

³¹ Tóth: i.m.

³² Kóhalmi: Joghistoria villanások... 153. o.

³³ A Magyar Népköztársaság Büntető Törvénykönyvéről szóló 1961. évi V. törvény

³⁴ Kóhalmi: Joghistoria villanások... 154. o.

³⁵ Tóth: i.m.

³⁶ A Büntető Törvénykönyvről szóló 1978. évi IV. törvény

³⁷ Kóhalmi: Joghistoria villanások... 155. o.

VI. A korrupció hatályos büntetőjogi szabályozása

Alapvetően a korrupció elleni fellépésnek három modelljét különböztethetjük meg: az első modell egyaránt alkalmazza a repressziót és a prevenciót, a második inkább represszív, a harmadik pedig inkább integritás alapú, preventív módszereket részesít előnyben. Magyarországra a represszív modell jellemző, azaz a korrupcióval szemben elsősorban a büntetőjog eszközeivel lép fel.³⁸

A Büntető Törvénykönyvről szóló 2012. évi C. törvény, azaz a hatályos Btk. a korrupciós bűncselekményeket a XXVII. fejezetben „A korrupciós bűncselekmények” cím alatt tárgyalja. A törvény a közélet tisztasága elleni és a nemzetközi közélet tisztasága elleni bűncselekményeket is ebben a fejezetben szabályozza, valamint különbséget tesz aktív és passzív vesztegetés között. Fontos kiemelni, hogy a vesztegetés megvalósulásához mindkét cselekményre szükség van, azaz kell lennie egy aktív félnek, aki valamilyen előnyt ígér, ő a megvesztegető. A passzív fél az a személy, akit megvesztegetnek, azaz az ígért előnyt elfogadja és cserében a vesztegető által kívánt magatartást tanúsítja, az általa megfelelőnek vélt módon dönt.³⁹

A törvény a következő bűncselekményeket sorolja ide: vesztegetés (290. §), vesztegetés elfogadása (291-292. §), hivatali vesztegetés (293. §), hivatali vesztegetés elfogadása (294. §), vesztegetés bírósági vagy hatósági eljárásban (295. §), vesztegetés elfogadása bírósági vagy hatósági eljárásban (296-297. §), befolyás vásárlása (298. §), befolyással üzérkedés (299. §), illetve a korrupciós bűncselekmény feljelentésének elmulasztása (300. §).⁴⁰ A szabályozást megvizsgálva láthatjuk, hogy a törvény a korrupciós bűncselekményeket átfogóan szabályozza, és szigorúan bünteti.

VI.1. A vesztegetés

A vesztegetés jogi tárgya a közélet, a nemzetközi közélet, a gazdasági és a társadalmi kapcsolatok tisztasága. Az elkövetési tárgy a jogtalan előny, amely lehet vagyoni, személyes vagy erkölcsi jellegű. A vagyoni előny legtipikusabb formái a készpénz, bankszámlapénz, hitel, kölcsön, vagy a tartozás elengedése. A személyes előny megjelenhet valamilyen visszterhes jogügyletben (pl. adásvétel), kereseti lehetőség biztosításában, vagy akár szexuális kapcsolat feljánlásában is. Minden esetben meg kell vizsgálni a kapott előny mértékét, és azt, hogy ez az előny alkalmas-e arra, hogy a konkrét személyt bármire motiválja. Az előny nem minősül jogtalannak, ha annak mértéke csekély, illetve nem az előnyt elfogadó kérésére történik az átadása és az elfogadó nem nyújt cserében semmilyen ellenszolgáltatást. A vesztegetésnek két elkövetési magatartása van: az előny adása és az előny

³⁸ *Báger*. i.m. I.4.2. fejezet

³⁹ *Gál István*: A korrupciós bűncselekmények. In: Magyar büntetőjog. Különös rész. (szerk. Tóth Mihály, Nagy Zoltán). Osiris Kiadó, Budapest 2014. 289-291. o.

⁴⁰ A Büntető Törvénykönyvről szóló 2012. évi C. törvény (a továbbiakban: Btk.) XXVII. fejezet

ígérése. Az elfogadó tekintetében az előny mindig valamilyen pozitív változást jelent a bűncselekmény elkövetése előtti állapothoz képest. Az előnyt a gazdálkodó szervezet részére vagy a gazdálkodó szervezet érdekében tevékenységet végző személynek, vagy rá tekintettel harmadik személynek kell adni vagy ígérni. Mivel a bűncselekmény célzatos, csak *dolus directus* követhető el, elkövetője tettesként bárki lehet. Fontos megemlíteni, hogy a büntetés korlátlanul enyhíthető, amennyiben az elkövető a bűncselekményt a hatóságnak bejelenti, és az elkövetés körülményeit feltárja, még mielőtt a bűncselekmény a hatóság tudomására jutott volna. A vesztegetés nem csak hazai, hanem nemzetközi viszonylatban is elkövethető.⁴¹ A vesztegetés megvalósulására jó példa az alábbi ítélet.

A vádlott jogvédő egyesület elnökeként közérdekű munkára elítéltek foglalkoztatására és a közérdekű munka elvégzésének megyei hivatal felé történő igazolására volt jogosult. Helyzetével visszaélve 2004. és 2006. között tizenkét elítélt közérdekű munkájának teljesítését igazolta, tényleges munkavégzés nélkül. Az elítéltek ezért különböző pénzüsszegeket fizettek, vagy az ő lakásának felújításán munkát végeztek. A bíróság megállapította, hogy a terhelt a beosztásából eredő helyzetével visszaélt, amikor jogtalan előnyért, anyagi ellenszolgáltatásért, illetve az ő javára elvégzett ingyenmunkákért a bíróság által ítéletben kiszabott, ám ténylegesen el nem végzett közérdekű munkákat igazolta, ezáltal üzletszerűen elkövetett vesztegetés büntetést valósította meg.⁴²

VI.2. A vesztegetés elfogadása

A bűncselekmény jogi tárgya szintén a közélet, a nemzetközi közélet, a gazdasági és a társadalmi kapcsolatok tisztasága. Az elkövetési tárgy a jogtalan előny, amelynek formái megegyeznek a vesztegetésnél felsoroltakkal. Három elkövetési magatartása van. Az első a jogtalan előny kérése, amely esetén a vesztegetés kezdeményezője a passzív vesztegető, ilyenkor a bűncselekmény további feltételek nélkül befejezetté válik. A második a jogtalan előnynek vagy ígéretének elfogadása. A jogtalan előny elfogadása esetén az előny az aktív vesztegető birtokából a passzív vesztegető birtokába kerül, a jogtalan előny ígéretének elfogadása pedig nem más, mint a jövőbeli előny elfogadása. A harmadik elkövetési magatartás az egyetértés a harmadik személynek adott vagy ígért jogtalan előny kérőjével vagy elfogadójával. Ez csak akkor büntetendő, ha a jogtalan előnyt a harmadik személynek a gazdálkodó szervezet részére vagy a gazdálkodó szervezet érdekében tevékenységet végző személyre tekintettel adják vagy ígérik. A bűncselekmény elkövetője csak a gazdálkodó szervezet részére vagy annak érdekében tevékenységet végző személy lehet. A

---

⁴¹ *Gák* i.m. 291-294. o.

⁴² 13/2012. számú büntető elvi döntés

vesztegetés elfogadása történhet nemzetközi viszonylatban is, a büntetés enyhíthetőségére pedig ugyanazok a szabályok vonatkoznak, mint a vesztegetésre. A bűncselekmény három tipikus esetköre: az üzletkötői jutalék, a hitelezési tevékenységgel kapcsolatos vesztegetés és az orvosi hálapénz.⁴³

VI.3. A hivatali vesztegetés

A hivatali vesztegetés bűncselekményének jogi tárgya a közélet, közelebbről az államhatalom és a közigazgatás működésének tisztasága. A bűncselekmény elkövetési tárgya az előny, amely lehet jogszerű vagy jogtalan is, természetesen a törvény a jogtalan előnyt rendeli büntetni, vagyis azt, amely a pozitív változás előidézése mellett alkalmas arra, hogy a hivatalos személyt valamire befolyásolja. A bűncselekmény elkövetési magatartása az előny adása vagy az előny ígérete. Az elkövető a Btk. 293. § (1)-(3) bekezdése szerint bárki lehet, de a (4) bekezdés elkövetője speciális, csak gazdálkodó szervezet vezetője, illetve ellenőrzésre vagy felügyeletre feljogosított, vagy a gazdálkodó szervezet részére vagy a gazdálkodó szervezet érdekében tevékenységet végző személy lehet. A bűncselekmény elkövetése súlyosabb büntetést von maga után, ha a hivatalos személy hivatali kötelezettségét megszegi, túllépi hatáskörét vagy visszaél hivatali helyzetével. Mindez nem kell, hogy be is következzen, már az is elég, ha az előnyt ilyen cézzal adják át. A büntetés az (1) és (2) bekezdések tekintetében korlátlanul enyhíthető, a vesztegetésnél meghatározottak szerint.⁴⁴

A bűncselekmény megvalósulását jól mutatja a következő eset. A terheltet a rendőrök igazoltatták, majd ittasságát észlelve alkoholszondát alkalmaztak, majd közölték, hogy a terheltet vérvételre elő fogják állítani. Útközben a terhelt 100.000 forintot ajánlott fel a rendőröknek azért, hogy a vérvételtől eltekintsenek. A rendőrök az ajánlatot visszautasították. A terhelt azzal, hogy a szolgálati gépjárműben 100.000 forintot ajánlott fel a rendőröknek azért, hogy a vérvételtől eltekintsenek, megvalósította a hivatali vesztegetés bűntettét, mert a terhelt hivatalos személy működésével kapcsolatban jogtalan előnyt ígért, azért, hogy a hivatalos személy a hivatali kötelességét megszegje.⁴⁵

VI.4. A hivatali vesztegetés elfogadása

A bűncselekmény jogi tárgya a közélet tisztasága, ezen belül a hivatalos személyek szabályos eljárásába fektetett bizalom. Elkövetési magatartása az előny kérése, az előny, illetve az előny ígéretének elfogadása, továbbá az adott vagy ígért előny kéréjével vagy elfogadójával való egyetértés. Fontos különbség a vesztegetéshez képest, hogy az előnynek a hivatalos személy

---

⁴³ *Gál*: i.m. 295-297. o.

⁴⁴ *Gál*: i.m. 299-300. o.

⁴⁵ 1754/2008. számú büntető elvi határozat

működésével kapcsolatban kell megjelennie. A bűncselekmény *delictum proprium*, ami azt jelenti, hogy elkövetője csak meghatározott személy lehet. Ebben az esetben a bűncselekményt csak hivatalos személy követheti el. Minősített esetnek számít, ha a hivatali vesztegetést vezető beosztású hivatalos személy követi el, ha a hivatalos személy az előnyért cserében hivatali helyzetével valamilyen módon visszaél, hivatali kötelességét megszegi, vagy hatáskörét túllépi. További minősített esetnek számít, ha a bűncselekményt bünszövetségben vagy üzletszerűen követik el. A büntetés korlátlanul enyhíthető, a vesztegetés elfogadásának szabályai szerint.⁴⁶ A bűncselekmény megvalósulását az alábbi eset szemlélteti: „Ha a megbízhatósági vizsgálat során a büntetés-végrehajtási zászlós hivatali (szolgálati) beosztását kihasználva azt a látszatot kelti, hogy egy, a média érdeklődésének középpontjába került fogvatartottról bizalmas információkat hajlandó közölni, és saját kezdeményezésére a védelmi tisztól kapott pendrive-ra adatokat visz fel, amit a védelmi tisztnek át is ad, továbbá vállalja, hogy egy ellenőrizhetetlen telefonszámon további adatokat szolgáltat és mindezért jogtalan előnyt fogad el, elköveti a hivatali vesztegetés elfogadásának büntetést.”⁴⁷

VI.5. A vesztegetés és a vesztegetés elfogadása bírósági vagy hatósági eljárásban

Mindkét bűncselekmény jogi tárgya a közélet tisztasága, ezen belül a bírósági, a választottbírósági, illetve az egyéb hatósági eljárások tisztaságába vetett bizalom. Az aktív alakzat, azaz a vesztegetés esetében az elkövető bárki lehet. A bűncselekmény elkövetési magatartása az eljárás résztvevőjének vagy rá tekintettel harmadik személynek történő jogtalan előny adása vagy ígérete. A törvény a bűncselekményt nemzetközi viszonylatban is büntetni rendeli. A büntetés korlátlanul enyhíthető, a vesztegetés szabályai szerint. A passzív alakzatnak, azaz a vesztegetés elfogadásának elkövetője olyan személy, aki bírósági, választottbírósági, vagy egyéb hatósági eljárásban, illetve az Európai Unió Bírósága előtt folyamatban lévő eljárásban részt vesz, de nem minősül hivatalos személynek. Elkövetési magatartása az előny kérése, az előny vagy az előny ígéretének elfogadása, illetve, ha rá tekintettel harmadik személynek adott vagy harmadik személynek ígért előny kérőjével vagy elfogadójával egyetért az elkövető.⁴⁸ A büntetés korlátlanul enyhíthető, ha azt a bűncselekmény elkövetője mielőtt az a hatóság tudomására jutott volna, a hatóságnak bejelenti, a kapott jogtalan vagyoni előnyt vagy annak ellenértékét a hatóságnak átadja, és az elkövetés körülményeit feltárja.⁴⁹

⁴⁶ *Gál* i.m. 300-301. o.

⁴⁷ 16/2018. számú büntető elvi határozat

⁴⁸ *Mezei Kitti*: Néhány észrevétel a korrupciós deliktumok hatályos szabályozásával kapcsolatban. HVG-ORAC.

<https://ujbtk.hu/dr-mezei-kitti-nehany-eszrevetel-a-korrupcios-deliktumok-hatalyos-szabalyozasaval-kapcsolatosan/> (2020.04.30.)

⁴⁹ Btk. 296. § (3) bekezdés

VI.6. A befolyás vásárlása és a befolyással üzérkedés

Mindkét bűncselekmény jogi tárgya a közélet tisztasága, ezen belül a hivatalos személy és a gazdálkodó szervezet részére vagy a gazdálkodó szervezet érdekében valamilyen tevékenységet végző személy befolyástól mentes döntése.⁵⁰

A befolyás vásárlásának elkövetési tárgya a jogtalan előny, elkövetési magatartása pedig a jogtalan előny adása, illetve ígérese. A bűncselekmény elkövetője bárki lehet, de fontos, hogy az előnyt olyan személynek adja, aki arra hivatkozik, hogy hivatalos személyt befolyásol, vagy olyan személyre tekintettel adja, aki arra hivatkozik, hogy hivatalos személyt befolyásol. A bűncselekmény már az előny kilátásba helyezésével is megvalósul, nem szükséges, hogy ténylegesen átadásra kerüljön. Csak *dolus directus* valósítható meg, hiszen az előny adása vagy ígérese hivatalos személy befolyásolása érdekében történik. Enyhébben büntetendő, ha a befolyás vásárlása a gazdasági életben történik.⁵¹

A befolyással üzérkedés elkövetési magatartása az előny kérése, az előny, illetve az előny ígéretének elfogadása, valamint az adott vagy ígért előny kérőjével vagy elfogadójával való egyetértés. Fontos, hogy az elkövető ezen magatartások tanúsítása során arra hivatkozzon, hogy hivatalos személyt befolyásol. A befolyásolás nem más, mint tudatos ráhatás a hivatalos személyre, amelynek hatására az üzérkedőre és ügyfelére tekintettel jár el. A törvény büntetni rendeli a befolyással üzérkedést külföldi hivatalos személy vonatkozásában is. A bűncselekmény elkövetője bárki lehet, annak a hivatalos személynek a kivételével, aki beosztásából adódóan befolyást gyakorol vagy gyakorolhat. Súlyosabban büntetendő, ha az elkövető azt állítja, azt a látszatot kelti, illetve kifejezetten közli, hogy hivatalos személyt fog megvesztegetni, ha hivatalos személynek adja ki magát, valamint, ha a bűncselekményt üzletszerűen követi el. Ha a befolyással üzérkedés a gazdasági életben történik, enyhébben büntetendő.⁵²

Befolyással üzérkedés valósult meg a következő esetben: a terhelt az önkormányzat képviselője volt. Két személynek, akik a város polgármesteri hivatalához szociális bérlakás iránt lakásigénylést nyújtottak be, felajánlotta, hogy segít nekik önkormányzati bérlakáshoz jutni, ismerősei révén igénylésük pontszámát megemelteti. Mindezt cserébe az igénylőknek pénzt is kellett adniuk, amit az elkövető majd továbbad a Kft. ügyvezető igazgatójának, a lakásügyi csoportvezetőjének, és egy önkormányzati képviselőnek. Összesen 45.000 forintot adtak át a terhelt részére, aki az átvett pénzt saját céljaira fordította. Minderről a Kft. munkatársai, illetve az önkormányzati képviselő nem tudtak.⁵³

---

⁵⁰ *Gák* i.m. 305. o.

⁵¹ Uo.

⁵² *Gák* i.m. 306-307. o.

⁵³ 1490/2006. számú büntető elvi határozat

VI.7. A korrupciós bűncselekmény feljelentésének elmulasztása

A bűncselekményt az hivatalos személy követheti el, aki e minőségében hitelt érdemlő tudomást szerez egy, még le nem leplezett korrupciós bűncselekményről, és mielőtt teheti, erről a hatóságnak nem tesz feljelentést. A büntetési tétel három évig terjedő szabadságvesztés, azonban a feljelentés elmulasztása miatt az elkövető hozzátartozója nem büntethető.⁵⁴

VII. A korrupció elleni küzdelem

A korrupcióval kapcsolatosan fontos megemlítenünk, hogy kizárólag büntetőjogi szabályozással nem lehet ellene eredményesen fellépni, szükség van egyéb, a jogrendszeren kívüli eszközökre is. A büntetőjogi szabályozás csak tüneti kezelése a problémának, magát a kiváltó okot nem szünteti meg. Ahhoz, hogy a büntetőjogi normák megfelelően érvényesülhessenek, szükséges a társadalom együttműködése is, ehhez pedig nem elég a represszió. Annak érdekében, hogy minél kevesebb korrupciós bűncselekmény fordulhasson elő, illetve minél kevesebb visszaélés maradjon rejtve a hatóságok előtt, a társadalom szemléletét, hozzáállását is meg kell változtatni. Növelni kell a szervezetek működésének átláthatóságát, így kisebb a korrupciós cselekmények előfordulásának lehetősége. Csökkenteni kell az emberek kiszolgáltatottságát, el kell érni, hogy ne hunyjanak szemet a korrupció felett, illetve ne érezzék úgy, hogy a megfelelő érvényesüléshez a korrupció szükséges, járható út. Ennek egyik eszköze az integritás (értékalapú egyéni és szervezeti működés) építése.⁵⁵

A korrupció elleni küzdelemben hatékony lehet a büntetéspolitika és a fizetéspolitika helyes kombinálása, hogy a Kormány megfelelő, naprakész korrupcióellenes stratégiát dolgozzon ki, felvéve a harcot a korrupció rendkívül gyors alkalmazkodóképességével. Fontosak a közszolgálatban állók (pl. közalkalmazottak, igazságügyi alkalmazottak) általános vagyonyilatkozat-tételi kötelezettségei, illetve az egyes összeférhetlenségi előírások bővítése, a közigazgatás egyszerűsítése, a közbeszerzések és a közpénzek felhasználásának átláthatóvá tétele és annak fokozott ellenőrzése is. A korrupció visszaszorításának érdekében a Kormány megalapította a Rendvédelmi Szervek Védelmi Szolgálatát, amely a rendőrség belső ellenőrzését végzi. A Nemzeti Együttműködés Program (NEP) céljából tűzte ki az adminisztráció és bürokratikus terhek csökkentését, a közbeszerzésekkel való visszaélések felszámolását, az uniós és hazai források felhasználásának szabályozását és annak ellenőrizhetőségét, valamint a közérdekű adatok nyilvánosságának biztosítását.⁵⁶

---

⁵⁴ Btk. 300.§.

⁵⁵ Bokor Tamás: Az antikorrupció és az integritás oktatásának lehetőségei. MeRSZ – Akadémiai Kiadó. https://mersz.hu/hivatkozas/matud_f5295#matud_f5295 (2020.04.30.)

⁵⁶ Báger. i.m. I.4.2.2.2. fejezet

Magyarország a hatékonyabb fellépés és a nemzetközi együttműködés elősegítése érdekében csatlakozott az Európa Tanács által 1999-ben létrehozott Korruptió Elleni Államok Csoportjához (GRECO: *The Group of States against corruption*). A GRECO jelentéseket készíti a vizsgált tagállamokról, és ajánlásokat fogalmaz meg a szükséges intézkedésekről. Hazánk aláírta az ENSZ Korruptió Elleni Egyezményét, amelyet az Országgyűlés az Egyesült Nemzetek Szervezete Meridában, 2003. december 10-én kelt Korruptió elleni Egyezményének kihirdetéséről szóló 2005. évi CXXXIV. törvényben hirdetett ki. Magyarország tagja a Legfőbb Ellenőrző Intézmények Nemzetközi Szervezetének (INTOSAI – *International Organization of Supreme Audit Institutions*) is, amely a tagállamainak számvevőszékeit tömöríti, célja pedig a korruptió elleni lehető legeredményesebb harc.⁵⁷ Magyarország 2010 szeptemberében csatlakozott a Nemzetközi Korruptióellenes Akadémiához (IACA), amely a világon elsőként, a korruptió elleni küzdelem oktatási intézményeként jött létre. Az IACA kezdeményezői az ENSZ, az Interpol, az OLAF és az Osztrák Állam voltak.⁵⁸

Mivel a korruptió össztársadalmi szintű probléma, ezért az állampolgárokat is be kell vonni az ellene folytatott küzdelembe, amihez szükséges a személyes felelősségvállalás megerősítése, az antikorrupciós állampolgári ismeretek átadása, készségek fejlesztése. A társadalom integritását növelni kell, amire jó lehetőséget nyújthat a családi, az iskolai és a munkahelyi közeg, valamint a média.⁵⁹ Véleményem szerint ennek elősegítése érdekében az iskolákban lehetne interaktív, korruptióellenes foglalkozásokat tartani. A gyerekeket csoportokra osztanák, majd mindegyik csoport kapna egy-egy korruptiós cselekményt (természetesen koruknak, szellemi fejlettségüknek megfelelőt), amelyet el kellene játszaniuk. A játék után közös megbeszélés keretében mindenki elmondhatná, hogyan vélekedik az eljátszott magatartásról, mit talál helytelennek benne, miért nem szabad így viselkedni, mi lenne a helyes megoldás. A tanárok rávezetésének és a többiek helytelenítő véleményének köszönhetően minden gyermek megtanulná felismerni és elkerülni a korrupt helyzeteket, a lehetséges következményeket megismerve pedig maguk is később folyamodnának ilyen módszerek alkalmazásához.

Hatékony lépés lehet a vádalku rendszer transzparenssebbé tétele, ezzel együtt a koronatanúk védelmének magasabb szintű biztosítása. Ez fokozná a társadalom hatóságokba vetett bizalmát, ezáltal növelné az állampolgárok feljelentési hajlandóságát, egyúttal csökkentve a korruptiós bűncselekmények látenciáját is.⁶⁰

---

⁵⁷ *Pintér* Beatrix: Nemzetközi szervezetek a korruptió elleni küzdelemben. De iurisprudencia et iure publico. 2014/2.sz. 2-7. o.

⁵⁸ *Báger*: i.m. I.4.2.2.2. fejezet

⁵⁹ *Bokor*: i.m.

⁶⁰ *Kóhalmi* László: Etikai stratégiák a korruptió elleni küzdelemben. JURA. 2014/2.sz. 93. o.

Végül, de nem utolsó sorban egy ésszerű etikai stratégia alkalmazása jelentősen visszaszoríthatná a korrupciós bűncselekmények előfordulását, melynek keretében integritás-szigetek létrehozására kerülne sor. A vállalatok, a piac működésében érvényesül a játékteória, mely szerint amennyit nyer az egyik, annyit veszít a másik fél. Ez annyit tesz, hogy a nyereségek és a veszteségek összege konstans. A vállalatok dilemmahelyzetbe kerülnek. Gyakran a korrupciós cselekmény gyors, jelentős gazdasági előnyt eredményez a büntetőjogi szabályokkal szemben, ami között választania kell. Mint korábban említettem, ezt a dilemmahelyzetet oldhatná meg az integritás-szigetek létrehozása, ami nem más, mint a *fair* vállalatok közössége. Az állami tenderekben csak olyan cégek vehetnének részt, amelyek rendelkeznek saját etikai kódexszel, illetve auditált integritási programmal. Az állami projektben/tervben kiválasztott vállalatokat továbbá köteleznék, hogy kössenek egy úgynevezett integritási paktumot. Ezt az állami és a privát oldal minden projektrésztvevőjének alá kellene írnia, ezzel biztosítva, hogy *fair* módon cselekedjenek.⁶¹

VIII. Összegzés

Jól látható, hogy bár a korrupció nehezen megragadható, az élet minden területét átszövő, egyáltalán nem újkeletű jelenség, mindenképpen fel kell vennünk a harcot ellene. Fontos megismerkednünk a fogalmával, a jellemzőivel, a történelem során megjelent formáival, a társadalom hozzáállásával. A különböző felméréseket, statisztikákat együttesen, egymással összevetve kell vizsgálnunk, mert csak így kaphatunk reális, a valósággal minél pontosabb képet a mértékéről. Nem szabad elfelejtenünk, hogy bár a büntetőjogi szabályozás elengedhetetlen a hatékony küzdelemhez, nem az egyedüli, és nem is minden esetben a legjobb módja a fellépésnek. A sikeres, eredményes harc csak nemzetközi és országos szinten, hatékony együttműködéssel, közösen, az állampolgárok segítségével valósítható meg. Ebben a harcban mindenkire szükség van, és bár sokszor kilátástalannak tűnhet, nem szabad feladnunk. A korrupció nem csak a gazdaságot, hanem az állampolgárok közérzetét, hangulatát is rontja, túlzott elszaporodásának pedig beláthatatlan következményei lehetnek. Nem szabad elfelejtenünk, hogy miért küzdünk: egy szebb, igazságosabb, élhetőbb jövőért!

⁶¹ *Közhalmi*: Etikai stratégiák... 95-96. o.